

Sygn. akt II KK 549/21

POSTANOWIENIE

Dnia 4 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M. K.**,
skazanego za czyn z art. 207 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 4 stycznia 2022 r.,
w trybie art. 535 § 3 k.p.k., kasacji obrońcy skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt II Ka [...],
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Ł. - VII Zamiejscowego
Wydziału Karnego z siedzibą w P.
z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt. VII K [...]

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. obciążyć skazanego M. K. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. – VII Zamiejscowego Wydziału Karnego z siedzibą w P. z dnia 22 grudnia 2020 r., sygn. akt VII K [...], M. K. został uznany za winnego czynu z art. 207 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Jednocześnie Sąd orzekł terapeutyczny system wykonywania kary (pkt 2), zaliczył na poczet kary pozbawienia wolności okres zatrzymania (pkt 3) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 4).

Powyższy wyrok Sądu I instancji został zaskarżony osobistą apelacją ówczesnego oskarżonego, który zaskarżył go w całości i zarzucił:

„a. naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 207 § 1 Kodeksu karnego poprzez zastosowanie w sytuacji braku znamion czynu zabronionego – i przypisanie zachowaniu oskarżonego znamion znęcania podczas gdy jednorazowe zachowanie oskarżonego nie wykazywało po jego stronie eskalacji w zadawaniu cierpień fizycznych i psychicznych jego matce, ale był uzależniony od określonej sytuacji konfliktogennej. Nie wykazywało ono także w tym kierunku znacznej przewagi oskarżonego nad X. K.. Przypisanie jednorazowej czynności oskarżonego, nie mającej charakteru działań „dotkliwych” i „ponad miarę” a więc swą intensywnością wykraczających poza granice zwyczajnego naruszenia nietykalności fizycznej, znieważenia, poniżenia czy innego naruszenia czci pokrzywdzonej znamion znęcania [powinno chyba być dopisane „nie realizuje” – dopisek SN],

b. obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia a to:

- art. 7 Kodeksu postępowania karnego poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, a to zeznań X. K. i P. S. złożonych w toku postępowania przygotowawczego i w konsekwencji danie im wiary w sytuacji gdy osoby te, mimo że są uzależnione od alkoholu, spożywają alkohol praktycznie codziennie, składały zeznania mogąc być pod wpływem alkoholu o czym świadczą nieczytelne podpisy pod złożonymi zeznaniami, oraz fakt, że świadkowie podawali nieprawdziwe okoliczności dot. rzekomego postępowania oskarżonego, które następnie, podczas rozprawy zmienili,

- art. 7 w zw. z art. 5 § 2 Kodeksu postępowania karnego poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego a to wyjaśnień oskarżonego i w konsekwencji odmówienie dania im wiary bez faktycznej ich oceny i weryfikacji, nieuwzględnienie niedających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego,

- art. 7 Kodeksu postępowania karnego poprzez złamanie zakazu wartościowania dowodów przez Sąd I instancji”.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie go o od zarzucanego mu czynu, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu powyższej apelacji, Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt II Ka [...], utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (pkt 1) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 2).

Kasację od powyższego prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego M. K.. Zaskarżył go w całości i zarzucił:

„a) rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy, dokonanej przez Sąd I instancji błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności dowolnej a nie swobodnej oceny zeznań X. K. i P. S. złożonych w toku postępowania przygotowawczego i w konsekwencji danie im wiary, w sytuacji gdy osoby te, mimo że są uzależnione od alkoholu, spożywają alkohol praktycznie codziennie, składały zeznania mogąc być pod wpływem alkoholu, o czym świadczą nieczytelnie podpisy pod złożonymi zeznaniami oraz fakt, iż świadkowie podawali nieprawdziwe okoliczności dot. rzekomego postępowania oskarżonego, które następnie, podczas rozprawy zmienili, a także przy zaniechaniu dopuszczenia i przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłego grafologa celem ustalenia stanu psychofizycznego, a w szczególności istnienia lub nie upojenia alkoholowego świadków w trakcie składania zeznań, pomimo iż żaden z uczestników postępowania nie posiadał wiedzy specjalistycznej w tym zakresie, co czyni ustalenia w tym zakresie całkowicie dowolnymi;

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy, dokonanej przez Sąd I instancji błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności poprzez odmowę dania wiary wyjaśnieniom oskarżonego M. K. i w konsekwencji odmówienia dania im wiary w całości, pomimo iż w oparciu o pozostały materiał dowodowy nie da się ponad wszelką wątpliwość wykluczyć ich prawdziwości,

b) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 207 § 1 k.k., poprzez jego zastosowanie w sytuacji braku znamion czynu zabronionego i przypisanie zachowaniu oskarżonego znamion znęcania, w sytuacji, gdy stan faktyczny ustalony w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w żaden sposób nie pozwala na przyjęcie, iż zachowanie oskarżonego M. K. wypełniło znamiona tego przestępstwa”.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o uchylenie obu wyroków wydanych w sprawie i uniewinnienie M. K., względnie, w przypadku nieuznania skazania za oczywiście niesłuszne, o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W kasacji zawarto także wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku do czasu jej rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Zastępcy Prokuratora Rejonowego w P. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Kasacja obrońcy skazanego M. K. ma charakter polemiczny. Zasadniczo obrońca skazanego w tym nadzwyczajnym środku zaskarżenia podjął próbę przekonania Sądu Najwyższego, że sądy powszechne nie powinny dać wiary zeznaniom pokrzywdzonych, zaś głównym powodem dla takiego postąpienia powinno być to, że „spożywają alkohol praktycznie codziennie” i składając je mogli być pod wpływem alkoholu, o czym mają świadczyć podpisy pod protokołami zeznań. Wobec takiego sformułowania zarzutów, Sąd Najwyższy musi w tym miejscu przypomnieć, że postępowanie kasacyjne nie jest trzecią instancją powtarzającą zwykłe postępowanie odwoławcze, ale stanowi rozpoznanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia w kierunku wyeliminowania rażących uchybień prawnych, które dodatkowo mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. W toku tego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2021 r., IV KK 21/21).

Dwa pierwsze zarzuty kasacyjne są oczywiście bezzasadne. Rozpoznając apelację ówczesnego oskarżonego Sąd odwoławczy zrealizował standard wymagany przez art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w odniesieniu do wszystkich wskazanych w obu zarzutach kasacyjnych środków dowodowych. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy zwięźle, ale prawidłowo odniósł się do zarzutów podniesionych w apelacji.

Trzeba przypomnieć, że pierwszy z zarzutów apelacji dotyczył obrazy art. 207 § 1 k.k. i koncentrował się wokół rzekomej wyłącznie jednorazowości negatywnego zachowania M. K.. Sąd odwoławczy prawidłowo wykazał, dlaczego słuszne jest ustalenie Sądu I instancji, że działanie skazanego nie miało charakteru jednorazowego, ale przybierało różne formy. Były to zachowania w postaci wyzwisk, wszczynania awantur, wyganiania z domu, uderzenia w twarz, kopnięcia w brzuch (w przypadku X. K.), rozciągnięte w czasie i powtarzalne – pkt 3.1. uzasadnienia. Charakter zachowań skazanego, jak i ich umiejscowienie w czasie (po powrocie skazanego z zakładu karnego) wynika wprost z zeznań pokrzywdzonych (k. 4 i 9v-10). Toteż zaaprobowanie przez Sąd Okręgowy ustaleń w tym zakresie poczynionych przez Sąd I instancji w żadnym razie nie może być uznane za rażące naruszenie zasad kontroli odwoławczej.

Drugi z zarzutów apelacji dotyczył błędnej oceny dowodów, mianowicie zeznań pokrzywdzonych oraz wyjaśnień skazanego. Po rozważeniu tego zarzutu Sąd odwoławczy zaaprobował ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy, wyjaśniając przy tym, dlaczego ją podziela. W odniesieniu do zeznań X. K. słusznie podniósł, iż znana jest motywacja zmiany jej zeznań na rozprawie w postaci chęci pomocy synowi, powodowanej głównie próbą ochrony go przed surową karą i zmianą jego postawy na co dzień. Sąd I instancji dokonał obszernej analizy tej motywacji i przekonująco wyjaśnił, dlaczego nie daje wiary części zeznań X. K. złożonych w czasie rozprawy (pkt. 2.2. uzasadnienia wyroku Sądu I instancji). W tych okolicznościach podzielenie przez Sąd Okręgowy oceny zeznań tego świadka w kontekście motywacji do ich zmiany, wspartej dodatkowo wnioskami z opinii biegłego psychologa, w żadnym razie nie może być uznane za arbitralne, jeżeli ponadto uwzględni się fakt, że pokrzywdzona w toku rozprawy w dniu 7 grudnia 2020 r. ostatecznie potwierdziła przebieg wydarzeń zrelacjonowanych w postępowaniu przygotowawczym – (k. 101; pkt 3.2. uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego). Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że zeznania pokrzywdzonej złożone w dochodzeniu znajdowały potwierdzenie w zeznaniach A. K. i E. K..

Zarzucony w pierwszym zarzucie kasacyjnym brak wywołania opinii biegłego grafologa nie był przedmiotem apelacji, toteż tej kwestii nie może dotyczyć zarzut

obraży art. 433 § 2 k.p.k., nakazującego wnikliwe rozpoznanie wszelkich zarzutów i wniosków apelacji. Zarówno w zarzucie kasacji, jak i jej uzasadnieniu, wyeksponowano okoliczność, że oboje pokrzywdzeni „mają problem z alkoholem”, spożywają go praktycznie cały czas. Jest tam też zawarta sugestia, że sami mogli sobie zrobić krzywdę z powodu zachwianej równowagi. Obrońca cytuje przy tym fragmenty zeznań pokrzywdzonego P. S. i pokrzywdzonej, w których potwierdzają częste spożywanie alkoholu. W tym kontekście trzeba stanowczo podkreślić dwie kwestie. Po pierwsze, kwestia spożywania alkoholu przez pokrzywdzonych była w polu widzenia Sądów orzekających w sprawie, o czym świadczy przebieg ich przesłuchania na rozprawie w dniu 7 grudnia 2020 r. Po drugie, oboje pokrzywdzeni byli przesłuchiwanymi przy udziale psychologa, który w wydanych opiniach podkreślił, że ma świadomość nadużywania przez nich alkoholu. Jednocześnie jednak kategorycznie wskazał, że posiadają oni umiejętność zapamiętywania i przechowywania zapamiętywanych treści, nie wykazują deficytów w sferze poznawczej, nie wykazywali istotnych objawów w zakresie zafałszowania pamięci w procesie przechowywania i odtwarzania postrzeżeń, nie przejawiali także tendencji do uzupełniania luk pamięciowych powstałych po upojeniach alkoholowych innymi treściami, fantazjowania czy konfabulacji (obie opinie w kopercie, k. 114; ocena tego dowodu – pkt 1.1.1. uzasadnienia Sądu I instancji, ocena zaaprobowana przez Sąd Okręgowy).

Aprobując ocenę dowodów dokonaną przez Sąd I instancji, Sąd odwoławczy zaakceptował jednocześnie ocenę wyjaśnień M. K.. Także w odniesieniu do oceny tego dowodu kontrola odwoławcza przeprowadzona przez Sąd Okręgowy była poprawna. Trzeba podkreślić, że w swoich wyjaśnieniach skazany dwukrotnie formalnie i częściowo przyznał się do dopuszczenia się przypisanych mu zachowań (k. 20, k. 86v). Przyznał, że nadużywając alkoholu dopuszczał się wulgarnych zwrotów wobec pokrzywdzonych, a także, że uderzył matkę w twarz. Toteż jego wyjaśnienia, uznane w tym zakresie za wiarygodne, stały się podstawą ustaleń faktycznych w sprawie (pkt 1.1. i 2.1. uzasadnienia wyroku Sądu I instancji). Sąd Rejonowy wyjaśnił jednocześnie, dlaczego nie dał wiary tym wyjaśnieniom w całości. Słusznie Sąd Okręgowy, uwzględniając cały materiał dowodowy, nie

dopatrzył się naruszenia art. 7 k.p.k. przy dokonywaniu oceny tych wyjaśnień, czemu dał wyraz w punkcie 3.1. i 3.2. uzasadnienia swego wyroku.

Sąd Najwyższy rozpoznając kasację nie dokonuje, rzecz oczywista, samodzielnej oceny poszczególnych dowodów. W razie podniesienia takiego zarzutu, ma jednak obowiązek sprawdzić, czy Sąd odwoławczy nie zaaprobował oceny tych dowodów rażąco sprzecznej z wymogami art. 7 k.p.k. Jak już wskazano, taka sytuacja nie miała miejsca w tej sprawie. W tym względzie trzeba podkreślić, że w kasacji zastosowano metodę cytowania fragmentów zeznań świadków, które to mają dyskredytować wartość dowodową depozycji poszczególnych osób przesłuchiowanych. Tytułem przykładu, taka metoda argumentacji została zastosowana wobec zeznań A. K. przywołanych we fragmentach w uzasadnieniu kasacji. Analiza jedynie zacytowanego w kasacji fragmentu prowadziłaby do wniosku, że rzeczywiście świadek nic nie widział i nic nie słyszał. Jednak lektura całych zeznań tego świadka prowadzi do odmiennych wniosków (k.107 v). Podobnie rzecz ma się ze sposobem zreferowania w kasacji zeznań świadka E. K. (k. 102).

Trzeci z zarzutów kasacyjnych, pomimo ujęcia go jako zarzut obrazy prawa materialnego, jest w rzeczywistości zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych. Skarżący kwestionuje bowiem przypisanie skazanemu odpowiedzialności karnej za czyn z art. 207 § 1 k.k. w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a więc sugeruje, że Sady błędnie ustaliły, że popełnił on przypisane mu przestępstwo. Zarzut formalnie tylko wskazujący na naruszenie prawa materialnego, a faktycznie kwestionujący dokonane w sprawie ustalenia faktyczne musi być uznany za oczywiście bezzasadny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2017 r., IV KK 278/17).

Podsumowując, wszystkie zarzuty kasacyjne okazały się oczywiście bezzasadne, tym samym kasację należało oddalić w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Wobec takiego rozstrzygnięcia, zbędne stało się rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.